

ViForis
T.a.v. W. Drogen
Boven de wolfskuil 3B4
6049 LX Roermond

Datum: 20 maart 2017
Behandeld door: Bart Hendrikx
Ons kenmerk: P2017/18
Uw kenmerk:

Notitie quickscan beschermde flora en fauna gracht fort Sanderbout te Sittard

Quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming

Deze notitie heeft betrekking op de uitgevoerde quickscan beschermde flora en fauna op een terrein met onder meer volkstuinen rond fort Sanderbout in het centrum van Sittard. De gemeente Sittard is voornemens het terrein van de volkstuinen en fort Sanderbout herin te richten. ViForis heeft in dit kader een schetsontwerp en programma van eisen opgesteld. Hiervoor moeten enkele bomen en een bosschage wijken en wordt grondwerk verricht. Dit project betreft een quickscan naar het (mogelijk) voorkomen van beschermde flora en fauna in het plangebied en, waar nodig, de omgeving daarvan. Tevens worden de functies meegenomen die het plangebied vervult voor deze beschermde soorten. De quickscan heeft als doel in beeld te brengen of de voorgenomen werkzaamheden mogelijk kunnen leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (hierna natuurwet).

Plangebied en voorgenomen maatregelen

Het plangebied bestaat voor een groot deel uit een volkstuincomplex. Binnen het complex zijn vele hagen aanwezig bestaande uit onder meer gele kornoelje, liguster en roos. De volkstuinen zelf zijn voor een groot deel moestuinen maar er zijn ook siertuinen aanwezig met allerlei cultuurgroen. Bij veel tuinen zijn ook allerlei kleine tunnelkasjes en gebouwtjes en schuurtjes aanwezig. De meeste hiervan betreffen houten schuurtjes. Er zijn echter ook stenen gebouwtjes aanwezig. Open water in de vorm van tuinvijvers en dergelijke zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Aan de noordkant van het gebied is verder nog een sterk verruigde hoek aanwezig die grotendeels bestaat uit hoog braamstruweel, een vervallen gebouwtje en afval/puinmateriaal.

Foto 1: Zuidoostelijk deel plangebied.

Foto 2: Deel plangebied.

Foto 3: Deel plangebied met braamstruweel.

Foto 4: Ingang fort Sanderbout.

Figuur 1: Schetsontwerp.

Aanpak

Er is een gebiedsbezoek uitgevoerd op donderdag 9 maart 2017. In aanvulling op het gebiedsbezoek is tevens de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) geraadpleegd om het voorkomen van beschermde soorten in en in de omgeving van het plangebied inzichtelijk te krijgen. Daarnaast zijn diverse bronnen geraadpleegd zoals diverse verspreidingsliteratuur.

Resultaten

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is geschikt voor diverse grondgebonden soorten zoals egel, mol, konijn en enkele algemene muizensoorten. Voor deze soorten geldt in provincie Limburg een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Naast genoemde soorten, komen in de omgeving van het plangebied ook eekhoorn en steenmarter voor (NDFF). Voor de eekhoorn is het plangebied slechts beperkt geschikt aangezien de aanwezige bomen nauwelijks foerageermogelijkheden bieden en de aanwezige bomen deels betrekking heeft op solitaire bomen. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen eekhoornnesten aangetroffen. Het plangebied zal met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geen onderdeel uitmaken van het permanent leefgebied van de eekhoorn. De werkzaamheden zullen derhalve niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de eekhoorn.

De steenmarter is in de omgeving van Sittard een algemene soort. De soort is ook door de beheerder van het volkstuincomplex waargenomen (mondelinge mededeling). Het onderzoeksgebied is voor de steenmarter zeer geschikt foerageergebied en maakt dan ook vrijwel zeker onderdeel uit van het leefgebied van de soort. De vele gebouwtjes kunnen door de steenmarter waarschijnlijk ook (deels) gebruikt worden als, al dan niet tijdelijke, verblijfplaats. Gezien de drukte en de geringe grootte van gebouwtjes worden er geen functioneel belangrijke verblijfplaatsen verwacht. Het verwijderen van deze gebouwtjes leidt dan ook niet tot het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van de steenmarter. Dit geldt eveneens voor de mogelijke effecten op het foerageergebied. De steenmarter heeft een groot foerageergebied en is bovendien flexibel. Er is dan ook geen ontheffing of nader onderzoek nodig.

Vleermuizen

De bomen die binnen het onderzoeksgebied aanwezig zijn, zijn allen goed onderhouden en bevatten geen voor vleermuizen geschikte holtes of scheuren. Daarnaast zijn er buiten de bomen aan de oostzijde geen lijnvormige elementen aanwezig die dienst kunnen doen als (onderdeel van) een vaste vliegroute. Binnen het gebied zijn allerlei kleine houten en stenen gebouwtjes aanwezig. Slechts enkele zijn mogelijk geschikt als (tijdelijke) verblijfplaats. Als overwinteringsplaats zijn deze gebouwtjes over het algemeen geheel ongeschikt. Voor een enkel stenen gebouwtje geldt dat het gebruik door vleermuizen, op enig moment in het jaar, niet kan worden uitgesloten.

De geplande werkzaamheden hebben naar verwachting hoogstens een tijdelijk effect op de foerageerfunctie. Wezenlijke effecten op de foerageerfunctie die leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen worden niet verwacht. Aangezien niet met zekerheid vast te stellen is dat vleermuizen geen gebruik maken van het plangebied als verblijfplaats, is nader onderzoek nodig naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen.

Aan de hand van dit onderzoek kan bepaald worden of de voorgenomen ontwikkelingen negatieve effecten hebben op deze functie die het plangebied mogelijk vervult voor vleermuizen. Indien (essentiële onderdelen van) vaste voortplantings- of rustplaatsen (zoals jacht- of vliegroutes) zodanig worden verstoord dat deze plaatsen permanent worden verlaten, is een ontheffing nodig van de Wet natuurbescherming.

De ruïne van fort Sanderbout is mogelijk geschikt als overwinteringsplaats voor vleermuizen. Uit navraag bij enkele vleermuisonderzoekers blijkt dat hier geen gegevens van bekend zijn of nader onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van overwinterende vleermuizen. Mochten er werkzaamheden worden uitgevoerd op en rond de feitelijke ruïne (zie foto 4) dan is aanvullend onderzoek naar zwermende, en daarmee mogelijk overwinterende vleermuizen noodzakelijk.

Vogels

De bomen, heesters en de gebouwtjes en opstallen binnen het plangebied worden naar alle waarschijnlijkheid door enkele algemene broedvogelsoorten zoals merel, winterkoning en houtduif gebruikt als broedplek. Geen van de te verwachten soorten heeft een jaarrond beschermd nest en daarom volstaat het om buiten de kwetsbare periode (broedseizoen) te werken. Voor broedvogels is geen nader onderzoek nodig en ook een ontheffing is niet nodig als het verwijderen van gebouwtjes/schuurtjes, bomen en andere vegetatie buiten het broedseizoen worden verwijderd.

Planten

Het onderzoeksgebied bestaat geheel uit sterk gecultiveerd stedelijk groen. Beschermden soorten worden niet verwacht. In de omgeving is één beschermd plantensoort aangetroffen (NDFF). Dit betrof één exemplaar wolfskers (*Atropa bella-donna*), waarschijnlijk verwilderd uit de voormalige kloostertuin. Dit is echter buiten de grenzen van het onderzoeksgebied. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

Amfibieën

Binnen het onderzoeksgebied is geen open water aanwezig. Ook in de directe omgeving is nauwelijks open water aanwezig en bovendien weinig geschikt voor amfibieën. Enkele algemene mobiele soorten zoals gewone pad en bruine kikker kunnen zich echter op enig moment wel zich binnen het onderzoeksgebied bevinden. Voor de te verwachten soorten geldt een algehele vrijstelling binnen het kader van de werkzaamheden. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

Reptielen, vissen en ongewervelden

Het plangebied is in zijn geheel niet geschikt voor beschermde reptielen, vissen en beschermde ongewervelden. Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater en het ontbreken van geschikt habitat is de aanwezigheid van deze soorten met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uit te sluiten. Derhalve is aanvullend onderzoek of een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Conclusie en aanbevelingen

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk. Een enkel stenen gebouwtje binnen het plangebied kan door vleermuizen namelijk gebruikt worden verblijfplaats. Aanvullend onderzoek is dan ook nodig om eventuele gebruik door vleermuizen vast te stellen.

Daarnaast is de ruïne van fort Sanderbout mogelijk in gebruik als overwinteringsplaats van vleermuizen. Indien ook hier werkzaamheden worden uitgevoerd is nader onderzoek hier eveneens noodzakelijk. In dat geval kan in het najaar gericht gezocht worden naar zwermende vleermuizen rond de ruïne en gedurende de winter kan in de ruïne gezocht worden naar overwinterende dieren. Er bestaat een meetnet wintertellingen vleermuizen waar mogelijk aangehaakt kan worden.

Het verwijderen van schuurtjes en overige gebouwtjes als mede het verwijderen van bomen, struweel en overige hogere vegetatie dient buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor het broedseizoen wordt geen vaste periode aangehouden. Over het algemeen wordt medio juli aangehouden als einde van het broedseizoen. Men dient echter altijd alert te zijn op latere broedgevallen.

Ten aanzien van de plannen kunnen diverse aanbevelingen worden genomen om zodoende negatieve effecten op niet –beschermde natuurwaarden te voorkomen of minimaliseren. Daarnaast kunnen door enkele gerichte maatregelen de natuurwaarden worden verhoogd.

Op de muur bovenop de stadswal groeien net onder de uitstekende bovenrand een redelijke aantal muurvarens. Gezien de aanwezigheid van graffiti zal deze muur naar verwachting worden gereinigd. Door zorgvuldig te werken kan deze populaties worden gespaard én de muur worden gereinigd van graffiti. Het is echter wel van groot belang dit via het bestek van de maatregelen en door begeleiding ter plaatse te regelen om fouten te voorkomen.

Foto 5: Muurvaren.

Indien ervoor wordt gekozen om de natuurwaarden van de toekomstige grachten te optimaliseren is het aan te bevelen dat er bij het graven van laagtes en waterpartijen voor gezorgd wordt dat de oevers zo flauw mogelijk worden gemaakt om zo te zorgen voor een brede oevertvegetatie. Deze oevertzone dient te worden gemaaid. Het zaaien van plantensoorten wordt over het algemeen afgeraden. Mocht er toch worden gekozen om tot inzaai over te gaan (bijvoorbeeld in de zone van de 4^e gracht) dan wordt aanbevolen uitsluitend te kiezen voor autochtoon inheems materiaal. Als hier inderdaad een natte zone wordt aangelegd kan het dan gaan om soorten als grote kattenstaart, moerasrolklaver en gele lis. Deze soorten zijn behoorlijk concurrentiekrachtig en passen binnen het voedselrijke karakter van het plangebied. Gezien de verwachte betreding, de stedelijke ligging en het voedselrijke karakter zijn hoge natuurwaarden niet te verwachten. Het strekt tot aanbeveling om honden niet toe te staan in de nabijheid van de toekomstige grachten.

Foto 6: Natte ruigte met pitrus en grote kattenstaart.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Bart Hendrikx.